

АЛЕКСАНДАР АРХИПОВ

БОГ ПОДЗЕМЉА

Драма на 6 станица

Лица:

Антон, углавном двадесетосмогодишњак, каткад старији
Жена са комбинезоном
Прелепа дама
Морнар
Бескућник Валера
Путници из претпоследњег вагона

Наслов је остао из прве варијанте драме, због тога ничим не обавезује.

„БУЛЕВАР КОСМОНАУТА”

Почетна станица метроа. Недалеко од воза стоји мушкарац. Поред њега је уплакана Жена. Држи вешалицу за одећу на којој виси дечји комбинезон.

ЖЕНА (*ћружа кесу*). Ево, ставила сам ти овде храну, инстант нудле, тражи кључалу воду од кондуктера.

Мушкарац узима кесу.

ЖЕНА (*узнемирено*). Немој да идеш, Антоне.

Антон ћути.

ЖЕНА (*несијурно*). Па, не можеш тек тако све да уништиш, да пресечеш кад ти се ћефне, шта је са свакодневницом, заједничким буџетом, нашим породичним начином живота...

Антон ћути.

ЖЕНА (*почиње да виче*). Мисли на децу! (*Тресе комбинезон.*)
Како ће опет да расту без оца?! Без очинске фигуре!

Пауза.

ЖЕНА. Значи, у сваком случају одлазиш?

Антон потврдно клима главом.

ЖЕНА. Не брини се, деца ће постати прави људи. Заборавиће
име и презиме свог оца. Они...

Антону и Жени прилази машиновођа.

МАШИНОВОЂА. Грађанко, хоћемо ли данас или не? (*Говори
у метафон.*) Они који испраћају путнике нека се склоне од вагона!

ЖЕНА. Да си макар дете пољубио за опроштај! (*Тресе комби-
незон.*)

Антон успорава, окреће се, одлучно улази у вагон. Жена плује
за њим. Чује се „Опраштање словенске жене”.

Замрачење.

„ГЕОЛОШКА” – „ТРГ”

Време у путу: 1 минут 36 секунди

Интервал између возова: 3 мин.

АНТОН. Јутро ми почиње под земљом. У метроу. Возим се
свих шест станица заредом. Раније ми је било zgodно да путујем
трамвајем, али пре два месеца сам променио посао, жену, и сад
морам да идем метроом. Свих шест станица. Знам путнике из мог
вагона. Сви увек улазимо у претпоследњи вагон и свако седа на
своје место. Прави смо срећници. (*Радосно се осмехује.*) Живимо
код окретнице. То значи да је вагон ујутру увек празан. Волим да
се возим у 7:36 – то су моји путници. У 7:45 се такође окупља
пристојна група људи, додуше не увек људи из мог круга, а у осам
се трудим да не путујем, радници утрчавају, спавају стојећи као
коњи, висе, држећи се за шипке, зевају и не покривају уста. Који ме
је ђаво терао данас да крећем у осам ујутру! (*Вади из унутрашњег
кејса смоњане новине, ошваца их, крије се иза њих. Крадом зева.*)

У вагон улазе две старице које живо разговарају међу собом.

ПРВА. И без обзира на знак, ови никад не би уступили место
старијим људима.

ДРУГА. Ови? Никад. Пре би цркли него да устану. Ето одакле
нам пораст стопе криминала.

АНТОН (*бучно љубља новине*). Опет бабе. Е, то је тема за раз-
говор. Бабе се увек возе у осам. Оне иду до „Динама”, тамо има
некаква специјална болница. Значи, уђе једна од њих и онда виси
изнад тебе и чека да јој уступиш своје место. Неће сигурно да
стоји над главом чика Саши из Уралмаша, него ће прићи неком

наочитом човеку. И шта ја онда да радим? Нећу да попустим из ината. Никога не примећујем. То је то.

Антон устаје са свог места.

ПРВА СТАРИЦА. Хвала. Младићу, хоћеш ли бомбону?

Антон одрично одмахује главом и помера се ближе вратима вагона. Старице гледају у празно место које се појавило између њих и заједно седају на њега.

ПРВА. Стално се нешто расправљаш са мном, Сања. Криминал, кажем ти, није узрокован тиме, већ општом деградацијом личности. Почели су да убијају без икакве гриже савести. Као да убијају муве, безосећајно.

ДРУГА. Док се возим ове три станице до „Динама” сва се одузmem. Због манијака.

ПРВА. Само се нешто плашиш, а нема разлога. Е, Сања, Сања, стварно си будала!

Ћуте.

ПРВА. Шта гледаш, немој да блебећеш, него одговарај!

ДРУГА. А у ствари се ти плашиш, Клава. Немој мене да лажеш, све сам схватила.

КЛАВА (*неискрено*). Ја? Плашим се? Зашто бих се ја плашила?

САЊА. Јасно је мени зашто ме увек зовеш са собом кад идеш у болницу. Није то зато што ти је стало до мојих старачких болести. Ти се само плашиш манијака. Који отима девојке у метроу и убија их по мрачним ћошковима разних станица. (*Заједљиво.*) Али ти ниси девојка, Клава!

КЛАВА. Ма, види ти ње! Храни куче да те уједе. Одсад идем сама.

САЊА (*мирно*). Иди.

Пауза.

КЛАВА (*бојажљиво*). Данас неће да ти уступи место, а сутра ће да ти отме торбу или нешто друго.

Сања ћути.

КЛАВА. Ето, тако се криминал размножава. Виде знак за старије људе и инвалиде, а неће да устану.

САЊА. А тај манијак, кажу да је црн ко ђаво и има бркове, измотава се нешто, исприча ти да је поморски капетан или писац, а после пронађу тело. Стомак распорен некаквом кукицом – одавде доведе.

КЛАВА (*ојрезно*). Не показуј на себи.

САЊА. Мене је јуче ту пробадало и жигало ме са стране.

КЛАВА. И мене исто...

Антон се помера у страну, спушта кесу на ногу мушкарца који седи.

МУШКАРАЦ. Склоните то с мене.

АНТОН. Баш не волим кад у метроу сретнем некога кога познајем. Кога дуго нисам видео. Онда морам да мислим шта ћу да кажем. И да се смешкам.

МУШКАРАЦ (*йодигже љаву*). Опа! Здраво!

АНТОН. Не занима ме никаква куповина.

МУШКАРАЦ. Ма, шта ти је, човече! То сам ја, Дима, заједно смо ишли у школу, у ону... како се зваше... Дај, Антоша, друже!

Грле се братски.

АНТОН (*осмехујући се*). Здраво. (*Коменџарице*.) Чак не могу увек ни да се сетим имена тих пријатеља. Мада, у почетку све иде глатко. (*Виче на уво човеку*.) Шта има, како си?

МУШКАРАЦ. Хвала, сјајно. Породица ми није велика, али није ни мала. Имам жену, сина и баку. И пса. Зове се Чери. Посао ми је близу куће. Осим тога, имам хоби: скупљам маркице и слажем их у албум. Шта има код тебе?

АНТОН. А код мене...

Бука коју производи воз заглушује одговор.

Пауза.

МУШКАРАЦ. Виђаш ли некога од наших?

АНТОН (*с уздахом*). Не. А ти?

МУШКАРАЦ (*с уздахом*). Ни ја, нажалост.

Пауза.

Пауза.

Пауза.

МУШКАРАЦ. Кад ти излазиш?

АНТОН. Сад.

МУШКАРАЦ (*обрадовано*). А ја на следећој. Па, поздрави све!

АНТОН. Обавезно. (*Иде ђрема врајџима вајона*.)

КЛАВА (*уздице*). Код нас у улазу је умрла баба. А код вас?

САЊА. И код нас. (*Уздице*.)

АНТОН. И код нас! Пустила је гас. (*Излази на сџаници*.)

Замрачење.

СТАНИЦА „ТРГ”

АНТОН. Понекад, кад не журим на посао или не журим кући, изађем на станици „Трг”. Тамо, изнад земље, је центар нашег града. Овде, под земљом, то се добро дâ осетити. Зато на тргу има много киоска, продаваца и продаваца-аутомата. Можете да купите храну, пиће или кондоме. Приђеш првом, убациш новчић. Купиш сендвич за понети. На другом купиш љубав за понети, на трећем кафу за понети.

Пауза.

Извините, за успут. Правилно је рећи за успут, а не за понети. Овде увек једном клошару дајем паре за кафу, а он је мени једном дао прошлогодишње новине. Тако смо се упознали. Он је луд. Тај клошар, Валера.

ВАЛЕРА. Заправо, ја нисам луд, ја сам психички болестан. С великим болом посматрам нашу генерацију! Имам чак и потврду. *(Из џеџа вади џомилу џајира, нежно, џрсџима хирурџа, одваја један, љуби џа.)* Моја дојиљо, моја мајчице шизофренијо! Дежурни на покретним степеницама ме не пуштају у метро без потврде. Иако ме сви знају и показују поштовање. Ево, на пример, комплетне полицијске снаге одељења „Трг”. Ја сам за њих као нека домаћа животиња, шта ли већ. Повремено ме хране и брину о мени. Ноћу ме чак пуштају да спавам у гардероби. Стварно ми се свиђа овде, суво је и патике ми се не поквасе зими. Истина, сад је постало страшно, нарочито ноћу. У почетку се и мени чинило да немам чега да се плашим. Ал’ онда пацови, па тај манијак. А не, не, има ствари горих од Гетеовог Фауста. Чини ми се да овде живим већ пет година, али још не могу да се навикнем на локалне страхоте. Узмимо, на пример, причу о крвавим покретним степеницама... Нисте је чули? Е, онда ћу вам испричати. *(Валера џовори, воз који се џриближава заџлуџује њеџове речи. Кад се удаљи, Валера на-сџавља своју џричу, али јасно, о нечем друџом.)* А понекад излазе из тунела и појачано се мешају са осталим грађанима. Уђу у вагон и бирају жртве. То се дешава када немају довољно хране, кад завлада глад у пролеће. Или зими – има међу њима и медведа који раније изађу из пећине. Дакле, уђе у вагон тип у кабаници, са брковима и пацовским очима које севају: блинк-блинк. Једном сам и сâм упао у невољу. *(Показује оџиљак од оџерације слејоџ црева.)*

АНТОН. Знам за њих. Зато се трудим да не путујем кад је гужва. То су они што иду наоколу у кабаницама и у џеповима носе шприцеве, а у шприцевима је крв оболелих од сиде. У гужви приметно изваде шприц и убоду те.

ВАЛЕРА *(огмахује)*. Не кажем, има таквих људи. Али ја говорим о другима. Онима из тунела. Са брковима. Какви су то демони, Бог свети зна. Момци и ја смо их тровали и тровали, али све је цабе. Они само мутирају, гадови.

Воз се зауставља. Антон гледа у правцу воза.

ВАЛЕРА *(свечано)*. Па, шта чекате. Можда се некад опет видимо. Срећан пут. И не заборавите на те гадове, пазите се.

АНТОН. Руку ми бескућник Валера не пружа, зна да још увек нисам сигуран хоћу ли се руковати с њим или не.

Замрачење.

„УРАЛМАШ” – „ДИНАМО”

Време у путу: 1 минут 35 секунди

Воз стоји на станици. Жена са комбинезоном загледа кроз прозор вагона.

ЖЕНА. Антоне! Док си ти био одсутан ја сам исплела неке рукавице, лепе рукавице. Хоћеш ли да пробаш рукавице?

Антон окреће главу од прозора. Воз креће. Жена остаје на станици.

АНТОН. Ово је мој вечерњи воз, девет и двадесет. Преко пута мене увек седи Жена. Тако је испало да једино она овде има име. Ово је Прелепа Дама. Она увек чита малу књигу. А ми смо у тајној вези. Морам себи да признам да наша романса нема никакву будућност. Зато што смо прекршили све законе и правила понашања у метроу. *(Почиње да се нервира, отивара ноћес, чииа.)* Као прво! То је забрањено. Зурити у своје сапутнике у вагону. Напомена: У екстремним случајевима, дозвољен је директан поглед ка подручју врхова обуће. Друго. Нико у метроу нема име. Зато, када описујете путнике из вагона, користите једноставне реченице. Мушкарац са шеширом, Мушкарац са брковима, Мушкарац који држи за руку малену девојчицу. Жена... *(Гледа на сат.)* Треће. Људи се не упознају у метроу. Не разговарају једни са другима, не говоре о вестима дана. Зато што су интервали веома кратки. *(Пауза.)* За тих 21 минут и 10, па, максимум 20 секунди, колико се возимо заједно, и она и ја стигнемо да прекршимо сва правила. *(Тихо се смеје.)* Ипак, ову љупку жену не можете кривити за то. Јер ја сам тај који је први прекршио правила коришћења метроа. Дао сам јој име. Дао сам јој име Прелепа Дама. *(Пауза.)* Наша тајна афера траје већ месец и петнаест дана. *(Сумњичаво.)* Не може се рећи да увек све иде глатко. Понекад се свађамо и можемо недељама да не обратимо пажњу једно на друго. *(С нећодовањем.)* И то се свађамо око ситница! Наш састанак обично почиње овако. Отварам свој нотес. Поглед. *(Баца поглед на Прелепу даму.)* Она отвара своју књигу. Поглед. Откопчава горње дугме на својој блузи. Ја је љубим. Поглед. У врат.

Десно од Антона седи Жена са сином.

ЖЕНА. Јесам ли ти зато купила нову јакну? Да се у њој ваљаш као свиња? 'Ајде реци ти мени, шта ће мени такав син? Не, то ја треба да кажем, не треба ми!

АНТОН *(збуњено)*. Понекад ме ометају глупостима и тада једва могу да обуздам бес. Да је не бих компромитовао. Ствар је у томе што је она јако забринута да наша веза не изађе у јавност.

Ја дајем све од себе. *(Пауза.)* И тако, љубим је у врат. Стављам јој главу у крило. Она ме милује по коси.

Десно од Прелепе даме седи млади пар. Пристојан момак са наочарима и девојка вулгарног изгледа.

ДЕВОЈКА *(љубићио)*. Ето, да стварно хоћеш да будеш са мном, не би тако, али ти мене чак и не примећујеш. Треба да те молим сваки пут да ми купиш пиво или цигарете. Сам се не би сетио да треба да бринеш о својој вољеној. Ни комплимент не умеш да даш.

ПРИСТОЈНИ МОМАК. Јулија...

ДЕВОЈКА. Већ петнаест година слушам Јулија. Ето, рецимо, Кирјуха ми синоћ каже: Какве ти ноге имаш, Јулија, како бих ставио једне такве ножице на своја рамена! Знаш како је одмах леп осећај кад добијеш комплимент, а ти ни реч...

АНТОН *(зајвара очи)*. Само немојте да сумњате да сам ја као Валера, у смислу оне потврде. Не, ја савршено добро знам да наш однос није плод моје маште. Све је као код нормалних парова. Ствар је у томе што она све ово време чита исту књижицу. На једној те истој страни. Знам сигурно, сећам се корица. На две станице до изласка прилично смо загрејани. Ми... *(Смеје се.)* Поглед. Само се бацимо једно на друго... Заборављајући... на пристojност.

Десно од Пристојног момка и Девојке седе две жене од око четрдесет година.

ПРВА. Замисли ти то, Ниночка, тај манијак ју је једноставно физички извукао из вагона, одвео је у ћорсокак и силовао. Однео је кесу са купљеним намирницама и оставио само маст. Зато што је био пост, а за време поста је грех јести маст. Боже ме опрости.

ДРУГА *(скейично)*. Ко је то рекао, да се за време поста не једе маст? Да није можда Толстој? Сама је пристала на то, својом вољом, а онда је смислила причу. Специјално, за мужа. Требало је некако објаснити плод.

ПРВА. Јок, гарант је било под морање. Најгоре је то што после случајних полних односа никад не знаш шта може да ти се роди.

АНТОН *(са осећајем кривице)*. Имао сам неки осећај да нам тог дана ствари неће ићи. Све је почело кад сам кренуо возом у осам ујутру. Ма, сам сам крив. Нисам се суздржао. На крају сам шизнуо. Изашао сам, што се каже, залупио вратима.

ГЛАС *(саосећајно)*. Станица „Динамо”. Пажња, врата се затварају.

Антон, снуждено оборивши рамена, излази из вагона.

Замрачење.

СТАНИЦА „ДИНАМО”

Антон седи на станици. Листа нотес. Прилази му дебелушкасти Мушкарац са шеширом.

МУШКАРАЦ. И Вас занима локална историја?

АНТОН. Не занима ме никаква куповина.

МУШКАРАЦ. Многи људи долазе овде, да тако кажем, како би постали део историје. А ја сам практично очевидац. Пролазио сам овуда буквално двадесет минута након што се све догодило. *(Сега њоред Анђиона.)*

Пауза.

АНТОН. Не занима ме никаква куповина.

МУШКАРАЦ *(живахно)*. Ма, смирите се! Само хоћу да вам испричам причу. Нисте је чули, зар не?

АНТОН. Не.

МУШКАРАЦ *(ћрекорно)*. Значи, не знате ту причу о црнци скинхеду? Страшно, страшно, куда иде овај локални свет! *(Пауза.)* Значи, да вам испричам? Дакле, пре двадесет година, у овом крају је обитавала девизна дроља по имену Лариска и једног дана је затруднела с једним дипломатом у посети. Родила је малог црнца. Због мајчиног професионалног ангажмана, дечак је растао као пуштен с ланца. Локална банда га је прихватила као једног од својих. До осамнаесте године, наш мали црнац израстао је у праву звер и постао један од вођа локалних скинхеда. Знаш, то су они... олоши. Који и даље носе црне јакне, брију главе и вичу: „Зиг хајл!”.

Антон скаче, испружа руку у знак поздрава, виче: „Зиг хајл!”.

МУШКАРАЦ скаче у знак одговора, виче: „Зиг хајл!”.

Пауза.

Седају на клупу.

МУШКАРАЦ. ...И тако, значи. Ти скинси нису дали мира целом нашем крају. Ту у близини је пијаца, лубенице, парадајз, лица разних националности. А наш мали црнац Вања, Ханибалов потомак, четрнаесто колено, такође је бријао главу, трчао около са палицом и викао: „Отарасимо се црнчуга! Чамугу под мач, Уралмаш је наш!” Банда га је поштовала.

Пауза.

Једног дана са пијаце се враћала група младих људи који су живели од продаје патлицана узгајаног на влажним пољима Републике Узбекистан. У незгодном часу патлицани су се упутили ка метроу. Онамо их сачекају дрипци. Палице, опасне бритве, и готово. И ту ти изгине група староседелаца Републике Узбекистан. Али један од њих, окретан као планински ован, спретни узбеки-

стански баца, сакрио се у дубинама метроа. Е, за њим је јурило наше цроче Вања.

На станици се појављује задихани млади Узбекистанац, под мишком му је патлићан, за њим јури огромни црнац, који витла зарђалим ланцем.

УЗБЕКИСТАНАЦ. Некада је било патлићана... (*Прећвара се да чека воз.*)

ЦРНАЦ ВАЊА (*судара се са Узбекистанцем чело у чело, сћна је укочено испред њега, њешико дише*). Шта је било? Је л' ти било доста трчања? Јеврејчићу.

УЗБЕКИСТАНАЦ. Шта ти је, брате, нисам ја никакав Јеврејчић. Чак се и презивам Карамујазов. (*Више се не прећвара да чека воз.*)

ЦРНАЦ ВАЊА. Још се усуђујеш да ме називаш братом, слинави?! Моли се своме Богу, копиле. Или не мораш да се молиш, време ти је истекло. (*Гледа на сћи.*)

КАРАМУЈАЗОВ (*разборићо*). Ма, братац, не жури се мени нигде. Ми цроче увек имамо о чему да причамо.

ВАЊА. Твоја браћа су у зоолошком врту, јуче су сишли с палме!

КАРАМУЈАЗОВ. А јеси ли се, ти, земљаче, погледао у огледало? Па, 'ајде, погледај се, погледај. (*Одводи Вању до великој ојледала на сћаници.*)

Вања запрепашћено гледа. Карамујазов вади крему из цепа и почиње с одушевљењем да је маже по црном обријаном темену скинхеда Вање. Гланца марамицом. Диви се.

КАРАМУЈАЗОВ. Дођи, земљаче, код нас у Узбекистан. Купићеш кућну хаљину, купићеш везену капицу. А ја ћу долазити пред твоју кућу ујутру и викати: „Маматкул, хај'мо на пилав!”

ВАЊА. Ја се заправо зовем Вања...

КАРАМУЈАЗОВ (*зверски се осмехује*). А код нас ће те звати Маматкул. (*Несћаје.*)

МУШКАРАЦ. И тако ти је наш Вањица обамро пред огледалом. Стоји сат времена, па два, па три, нетремице гледа у свој одраз. Возови пролазе – он не чује, ноћ смењује дан – он не види. А онда је нестао. Неки кажу да је збрисао у тунел, други кажу да га је црна локомотива одвукла под шине. Све у свему, тотална мистерија. Али сваке године, тачно на дан његове смрти, овде се појављује букет црних ружа. (*Полако скида шешир.*) А морална поука ове ванредне ситуације је следећа: мораш да волиш људе. Љубав. Љуби ближњега свога, као самога себе. А ако гајиш осећања, немој да се обилазиш као лисица око киселог грожђа, приђи јој, не стиди се, реци јој, додирни је.

АНТОН. Мислите?

МУШКАРАЦ (*кашкеторично*). Апсолутно! Морате одмах прећи на ствар. У томе ће вам помоћи производи наше компаније. (*Разгледнице маниш.*) Погледајте само ове разгледнице! Ту су девојке на плажи, девојке са другим девојкама. Имам и момчиће. (*Боја-жљиво.*) Али то је за аматере. Ове су по педесет копејки, ове по сто, перверзије су скупље.

Пауза.

АНТОН. Не занима ме никаква куповина. (*Виче.*) Нећу да купим ништа!

Мушкарац се уплашено повлачи у страну.

АНТОН. Не занима ме никаква куповина. (*Избија фототографије из човекових руку. Окреће се и одлази.*)

МУШКАРАЦ са шеширом подиже фотографије, мрмља себи у брду: „Психо, манијак, психо, манијак”. Скупља фотографије, смирује се. Вади из мантила букет црних ружа и маказе, одсеца бодље са цвећа и ставља га на мермерне плоче.

Замрачење.

СТАНИЦА „УРАЛСКА”

Празан вагон метроа. Само два седишта су заузета, она с краја. На једном крају реда седишта седи натмурени мушкарац, а на другом мали дечак. Изнад њихових глава две даме мајсторишу и живо разговарају једна са другом.

ПРВА. Ниси ми јасна, Лесја, није ти прва година у браку, а још не можеш да нађеш себи ваљаног мушкарца! (*Нећу да се боцка муштерију маказама. Муштерија покушава да се оштрине из сиволице, али не успева – ноге су му чврсто везане.*)

ЛЕСЈА. А ти, Ниночка, боље погледај мало себе, погледај, кад те молим. И дај, молим те, немој после мене да учиш, може? Мој проблем није тренутно у мушкарцу, него што немам где да спавам. Ма, сјаши више, Нина!

НИНА. Не, што се тога тиче, ти си права будала, опрости ми на грубости! Немогуће је живети у друштву и бити слободан од друштва, немогуће, ти си један неприлагођени створ! Нас две смо тим, и ја сам одговорна за тебе. Чувам те од физичке пропасти. Данас немаш где да спаваш, а сутра, шта, да нећеш да легнеш на тротоар? Хајде, зваћу Вадика, можеш да преспаваш код њега вече-рас. Истина, мораћеш да... Легнеш!

ЛЕСЈА. То ми је јасно, па немам ја 7 година. Роба – паре – роба. Кад бих имала било где да се скрасим на неких недељу дана, па да смислим како да се вратим у нормалу.

Нина узима мобилни телефон, okreће број. Натмурени Мушкарац је гледа с негодовањем.

МУШКАРАЦ. Девојко, хоћете ли ви мене да шишате?

НИНА. Хоћу, хоћу. Желите да Вам се виде уши?

Дечак се плази Мушкарцу.

МУШКАРАЦ. Позади краће, напред дуже, са стране равно, уши отворено.

НИНА (*шишца, док истовремено њридржава њелефон раменом уз уво*). Хало! Вадиче? Мацо? Ја сам. Па, да. Нина! Нина! Нина!!! Ма, пизда теби матерна! Коњино! (*Ѕиушћиа слушалицу*.)

Пауза.

НИНА. Човече, не мрдајте том главом, фризура ће Вам отићи укриво!

Дечак у морнарском оделу прави гримасе и руга се Мушкарцу.

Лесја чупа Дечака за косу, исцртава му оловком контуре скалпа¹ на челу. Дете се брзо смирује.

НИНА. У крајњем случају остаје да позовемо Жењу. Истини за вољу, он не преферира стандардно. Некад би у парку, некад инсистира да изађемо на балкон. А сад није мај. Можеш да назебеш. Тако да... Ма, је л' могуће да сте сви ви мушкарци такви... такви! (*Шкљоца маказама и закачи човеку уво*.)

МУШКАРАЦ. Девојко, молим Вас будите пажљивији... (*Незадовољно њрићиска марамицу уз ѓлаву, марамица се брзо најћайа крвљу*.)

ЛЕСЈА. Не сикирајте се, даћу Вам попуст двадесет рубаља. (*Нини*.) Нешто ми је на памети.

НИНА. Мушкарац?

ЛЕСЈА. Ма оно... Није чак ни мушкарац, један шмоклан. Уходи ме у метроу. Седи и гледа. Седи и гледа. Делује мудро и стално нешто записује у своју свешчицу. Нисам ни ја будала: почела сам да носим књигу, да изгледам, знаш оно, као да сам начитана.

НИНА. Није ти баш паметно да склапаш познанства у метроу, драга моја другарице. Ипак, није наивно. Такви у почетку нешто записују у свешчицу, а после у сокаче. И онда, распоре ти стомак ножићем – одавде доведе.

ЛЕСЈА. Не показуј на себи.

НИНА. И то је тачно. Једна наша се тако била размахала маказама и убола муштерију у око. Тако га је пробола, мајко моја! Кутузов је за њу мала маца!

МУШКАРАЦ. Хоћете ли ви да радите?

¹ Скалп – део коже са косом одраном с главе побеђеног непријатеља (енгл. scalp – кожа лобање). – *Прим. ѓрев*.

НИНА (*с уздахом*). Хоћу, хоћу.

ЛЕСЈА. Данас ћу сама да га стартујем. Положићу прву границицу у породично гнездо.

НИНА. Господине, како се шишамо? Да Вам се виде уши?

Дечак се плази Мушкарцу.

Замрачење.

СТАНИЦА „ТРГ”

Антон седи на клупи, нешто говори, воз заглушује његов глас. Поред њега чучи Валера, пије из пластичне чаше, дува у кафу.

АНТОН. ...А она ће мени, широко ти поље, љубави. То ти је моја животна ситуација. Па, разумљиво је, она је имала само петнаест, а ја двадесет две. Смучао сам се наоколо после војске. Посвађамо се, помиримо се и тако по пет пута дневно. Увек сам се ја први хладио... (*Пауза.*) У то време никад нисам имао новца. (*Смеје се. Валера клима главом с разумевањем.*) Нисам имао новца кад је она била жељна свега. Можеш да замислиш шта би све хтео с петнаест година? (*Пауза.*) А онда смо се, по обичају, посвађали, али се нисмо никад помирили. Годину дана касније она је напунила шеснаест, а ја двадесет осам. (*Пауза.*) Све је отишло дођавола. Окренем њен број, чујем глас и одмах спуштам слушалицу. Или некад и не дочекам звучни сигнал. (*Пауза.*)

ВАЛЕРА. И, шта је било после?

АНТОН (*са досадом у гласу*). После? Једном смо се видели, попричали. Запросио сам је. Она је пристала. Онда свадба. Па дете. Па друго дете. Живимо заједно и дан-данас. (*Пауза.*) Више је не волим.

ВАЛЕРА. А ја сам већ спаковао своје прње. Одлазим.

АНТОН. Горе?

ВАЛЕРА. Зашто? Одох у Москву. (*Пауза.*) Копненим путем. (*Пауза.*) Ићи ћу тунелима.

Антон сумњичаво гледа у Валеру.

ВАЛЕРА (*ћосџаје узнемирен*). Ма, слушај ме овамо! Ево, на пример, какви су жетони за метро у Питеру? Питерски. Какви су они у Новосибирску? Новосибирски, је л' тако? А какви су наши жетони? Московски. Шта нам то говори? Само једно: наш метро је некако повезан са њиховим. Зашто? То је проста ствар. Ево, прочитао сам један уџбеник, пијани школарци га заборавили, извукао сам белешке... (*Пређура њо џејовима, налази зџужвани листи харџије, чиџа с џримасом.*) „У време када су се хорде фашистичко-немачких освајача приближиле Москви, команда је разматрала питање премештања престонице наше отаџбине у град Свердловск.”

Капираш у чему је трик? Не? Слушај даље: „...у време када су пучисти покушавали да организују заузимање зграде скупштине, опозиција је разматрала питање пресељења престонице у град Јекатеринбург.”

АНТОН. Па, шта с тим?

ВАЛЕРА. Како ШТА? Чим нешто крене наопако увек се пребацује на нас. Што се каже, ако неће брег Мухамеду, хоће Мухамед брегу. Али није у томе поента. Како транспортовати припаднике власти, то је право питање? Возом или авионом – опасно је, могу да их оборе или да подметну бомбу. Ја мислим да су они још за време рата почели да копају тунел према нама. А ми према њима. И онда су се срела два усамљена рудара. И тунел је одмах постао тајна. Зашто су то заташкали? То је питање!

Пауза.

АНТОН. Шта?

ВАЛЕРА. Нормално, одмах би морао да се запиташ. Зашто је тунел постао поверљива информација? Е па, ја одговарам: шта ако сутра почне рат? Штета што је то тајни тунел, наравно. Замишли, уђеш у метро и за четрдесетак минута већ си у Москви. Час посла метроом. Дакле, ја ћу пешке железничким везама до Москве. Као Јермак Тимофејевич. Само што се он кретао у супротном смеру, али такође је био наш проналазач. *(Пауза.)* Пази шта је најневероватније. Свако кога су макар једном на каси зезнули за жетон, могао је да дође до таквог открића. А једини сам ја то схватио. Зашто? Е, то је питање. Колумбо, Пржевалски – то ми је још и јасно. Али зашто ја?!

АНТОН. Поново сам срео жену. Али плашим се да јој приђем. Не знам зашто. Данас ћу јој прићи. Вероватно. Можда.

Пауза.

ВАЛЕРА. Шта ти мислиш, има ли у Москви Бога?

Пауза.

ВАЛЕРА *(убеђено)*. Мислим да има. У Москви све има. Замрачење.

„ДИНАМО” – „УРАЛМАШ”

1 минут 26 секунди

У празан вагон улазе путници. Антон заузима своје место, преко пута њега седе Лесја.

ЛЕСЈА. Ух... *(Демонстративно зајивара књићу, њочиње изазовно да њледа у Антиона, јружа ноје, збој чеја јој се ионако крајика сукња јодигже.)* Што је овде нешто вруће, је л’ да?

Антон ћути.

ЛЕСЈА. Хеј?! Шта кажете, баш је вруће овде?

Антон, као балван, клима главом.

ЛЕСЈА. Ја сам Олесја. Знате ону песму? У шуми под Москвом живела...

АНТОН (*брише чело марамицом*). Вру... Вруће је. Овде.

ЛЕСЈА. Мени се чини да превише греју. Мхм, дефинитивно превише греју. Да би спречили труљење технике. Брига њих за људе. Гамад. Ваљда нас двоје, као интелигентни људи, схватамо да је оно најважније – човек. (*Пауза.*) Јој, шта ја то говорим? Раскокодакала сам се ту, ко на пијаци. Седите поред мене, тако је zgodније да разговарамо.

Антон се скамени.

ЛЕСЈА (*нежно*). Па, шта ти је, будалице? 'Ајде, дођи овамо. (*Шири ноје.*)

АНТОН. Нећу ништа да купим.

ЛЕСЈА. Шта ти мислиш, да сам ја курва?! Морону. Ја то из љубави, из чистог срца.

Антон се покрива новинама.

ЛЕСЈА (*најадно*). Слушај, човече, дугујеш ми новац, капираш? Понизио си ме у јавности. Слушај, дебилу, понизио си моје женско достојанство, дугујеш ми новац!

Антон пружа новчаник. Лесја узима из њега новац, баца новчаник на под.

Станица. Лесја излази. На седишту остаје књига коју је заборавила.

Тишина.

Антон спушта новине. Плаче.

ПОРНО ПРОДАВАЦ. Види ти момка, алал вера! Како си је само средио, ту курвицу! Јесте ли видели, а, јесте видели?

Антон брише сузе.

ПРИСТОЈНИ МОМАК. Спустио је цуру само тако. Свака част, момак, то је било страва. Ти си јунак.

У рукама путника појављује се боца шампањца.

Гласови:

– Онда, друштво, да слаavimo?

– Момак је мајстор, на његовом месту би се свако погубио.

А он...

– Да испричаш некоме, не би ти веровао! Е, то ми је криво!

– Него, ко је за још шампањца?

Путници се збијају око Антона округ. Антон се смеје.

Замрачење.

„МАШИНСКИХ ИНЖЕЊЕРА”

Празан вагон метроа. На седишту преко пута Антона седи Мушкарац у морнарској униформи, вата цурицу од петнаестак година.

У прозор вагона куца Жена са комбинезоном у руци.

ЖЕНА. Антонее! Испекла сам ти колачиће! Хоћеш колачиће?

Антон одрично одмахује главом.

ЖЕНА. Вратићеш се ти свеједно! Зато што се возиш укруг!

Воз креће, Жена остаје на станици.

МОРНАР. Још нешто, Јуличка, ја баш волим метро. Подсећа ме на брод. Овде мирише исто као у бродском складишту, знате, на нешто машинско! А кад се спушташ покретним степеницама, имаш потпуни осећај да је у питању лучки сиз.² (*Намићује Анџиону.*) Моја Прва жена је, и пре него што сам је дефинитивно укокао, обожавала море. Тамо, ми је, у Сочију, и набила рогове, фрајерица. А Ви, Јуличка, волите ли море? Мо-ре!

ЈУЛИЧКА (*равнодушно*). Море? Не знам.

МОРНАР. Ех, како си само глупа, моја девојко. Уопште те нећу жалити. (*Ојетџ намићује Анџиону.*) А Ви, младићу? Јесте ли се већ отарасили своје? (*Гура њрема Анџионовим нојама велику сџорџску џорбу.*)

Антон одрично одмахује главом.

МОРНАР. Јао, не вреди, не вреди. Па, ако те не воли, глупача, онда је купи.

АНТОН. Не занима ме никаква куповина. (*Одџурује џорбу.*)

МОРНАР. Само нек је весело! Онда је убиј. Уосталом, сви убијају, неко више, неко мање. Али не губи време на ситнице. На пример, кокнеш бакуту у улазу – то није наш ниво. Свакоме је дато онолико колико може да поднесе! Шта год то било! (*Пауза.*) Истина, нисам ни ја баш за пример. Кад бисте само знали колико сам се ја патио са својом првом! Па, ништа зато, после је све кренуло некако, навикао сам се, само сипај и не питај. Јуличка, девојко моја, да ли Вас је неко некада носио у наручју? Ја ћу Вас носити у наручју. Испунићу сваку Вашу жељу. Ево, о чему тренутно маштате?

ЈУЛИЧКА. О пиву.

МОРНАР (*вади флашу џива из своје акџовке*). Видите, ја сам само добри чаробњак. (*Гура њрема Анџионовим нојама велику сџорџску џорбу.*)

² Сиз је врста степеница које се налазе на ратним и трговачким бродовима, а служе за улазак и силазак с брода на копно или у чамац. – *Прим. џрев.*

Јуличка узима и пије пиво директно из флаше.

МОРНАР. А маштате ли о још нечему?

ЈУЛИЧКА. Хтела бих мало харинге. *(Анџион одјурје њорбу.)*

МОРНАР *(вади из акџовке харинџу замоџану у њаџи).* Изволите. Произведено у Балтичком мору. Лично сам је ухватио. Овим овде рукама. Обичним мушким рукама. Ево ожиљка од угриза. Не, девојко, извини, али ти ћеш вероватно и умрети тако, као глупача. Нема ми помоћи, увек бирам жене које су испод мог интелектуалног нивоа. Буквално као нека дисонанца. Па, шта бисмо још „изволели“?

ЈУЛИЧКА *(гџџући њоџлед са њива).* Цигарету.

МОРНАР *(весело).* Па, ево нас! Стигли смо. Наша станица. Значи, младићу, ми одосмо. А ти са својом раскрсти, раскрсти, то ти топло препоручујем. Мушкарац зато и јесте мушкарац... *(Преџи њесницом.)* Надам се да си разумео. Ако ти није до зајебанције, ради са отровом или рецимо са омчом. Главно је – немој да беспосличиш. Јер тако ти је у животу: ил' си бос, ил' си хаџија.

ДЕВОЈКА. Хоћу да пушим.

МОРНАР *(џреџура њо џеџовима, вади њакло џиџарџа).* На, пуши наздравље. Последња.

Морнар нежно придржава девојку око струка и води је иза крме у таму станице. Антон узима торбу.

Замрачење.

„ГЕОЛОШКА” – „ТРГ”

Време у путу: 1 минут 36 секунди

Интервал између возова: 3 мин.

АНТОН *(џосџеџено долази к себи).* Јутро ми почиње под земљом. У метроу. Возим се свих шест станица заредом. Раније ми је било угодно да путујем трамвајем. Али пре два месеца сам променио посао, жену, и сад морам да идем метроом. Свих шест станица. Знам путнике из мог вагона. Сви увек улазимо у претпоследњи вагон и свако седа на своје место. Прави смо срећници. *(Раџосно се осмежује.)* Живимо код окретнице. То значи да је вагон ујутру увек празан. Волим да се возим у 7:36 – то су моји путници. У 7:45 се такође окупља пристojна група људи, додуше не увек људи из мог круга, а у осам се трудим да не путујем, радници утрчавају, спавају стојећи као коњи, висе, држећи се за шипке, зевају и не покривају уста. Који ме је ђаво терао данас да крећем у осам ујутру! *(Анџион џривлачи к себи њорбу коју му је осџавио Морнар.)*

У вагон улазе две старице које живо разговарају међу собом.

ПРВА. И без обзира на знак, ови никад не би уступили место старијим људима.

ДРУГА. Ови? Никад. Пре би цркли него да устану. Ето одакле нам пораст стопе криминала.

АНТОН (*ојкојчава ѿорбу на рајсферцлус*). Опет бабе. То је тема за разговор. Бабе се увек возе у осам. Оне иду до „Динама”, тамо је некаква специјална болница. Значи, уђе једна од њих и онда виси изнад тебе и чека да јој уступиш своје место. Неће сигурно да стоји над главом ујка Саши из Уралмаша, него ће прићи неком наочитом човеку. И шта ја онда да радим? Нећу да попустим из ината. Никога не примећујем. То је то.

Антон устаје са свог места.

ПРВА СТАРИЦА. Хвала. Младићу, хоћеш ли бомбону?

Антон одрично одмахује главом, помера се ближе вратима вагона, судара се с мушкарцем који се држи за ручку и чита новине. Старице гледају у празно место које се појавило између њих и заједно седају на њега.

МУШКАРАЦ (*диже главу*). Не могу да верујем! Антоша!

АНТОН. Здраво! (*Виче на уво човеку*.) Шта има, како си?

МУШКАРАЦ. Хвала, сјајно.

АНТОН. Е, то је добро. Баш је добро што си сјајно. Сад ћеш бити још боље. (*Посеже у ѿорбу, вади ѿициѿољ, ѿуца човеку у уво, овај се сруѿи на ѿод ваѿона. А ѿуцањ уѿициѿе не личи на ѿуцањ. То је само ѿрасак, као да је ѿриѿуѿивач монѿиран на ѿев ѿициѿоља*.)

Пауза.

АНТОН. Виђаш ли некога од наших?

Мушкарац стење.

АНТОН (*с уздахом*). Ни ја, нажалост.

Пуца.

Пуца.

Пуца.

ПРВА СТАРИЦА. Код нас у улазу је умрла баба. А код вас?

ДРУГА СТАРИЦА. И код нас...

АНТОН. А код нас у вагону – гас! (*Узима из ѿорбе боцу, скида вениѿил*.)

Из боце почиње да се шири оштар бели гас, у ком нестају путници из претпоследњег вагона. „Трг”, „Динамо”, „Уралмаш”, „Уралска”, „Машинских инжењера”, окретница – „Булевар космо-наута”.

Молимо вас да напустите вагоне.

Замрачење.

БУЛЕВАР КОСМОНАУТА

Станица је окружена људима у маскирним униформама са маскама. Неки од припадника специјалне јединице носе летње панама шешириће, спортске шортсеве и држе ражњиће са шашликом.³ У средини круга је Антон, који у руци држи бомбу, чији каблови излазе из спортске торбе. Командант специјалне јединице држи мегафон у руци.

КОМАНДАНТ. Пази какав кретен! Не можемо једном да се опустимо ко људи. Да одемо са колективом мало у природу. Данас имамо слободан дан, али позвали су нас због хитне узбуне... Какви смо кренули на роштиљање, такви смо и дошли. Нисмо стигли ни да одемо кући да се пресвучемо у радну одећу. *(Говори у меџафон.)* Отпор је бескористан! Предајте се, опкољени сте! Ако за пет минута не баците... не, ако не деактивирате и пажљиво – чујете ли ме, ако пажљиво не спустите бомбу на земљу, кренућемо у напад!

Команданту прилази бескућник Валера.

ВАЛЕРА. Команданте... Слушај овамо. То је мој познаник, пусти мене, команданте, ја ћу да попричам с њим, можда се смири. Па, може свакоме да се деси, човек погуби живце...

КОМАНДАНТ. Не, не смем. Твој другар је сада разбојник и злочинац. Боље се склони, што даље од греха. Видиш да сам и ја нервозан. Могу и ја да припуцам.

ВАЛЕРА. Команданте, можда се договоримо.

Померају се у страну.

КОМАНДАНТ. Пустите човека да прође, мора до пријатеља. *(Валера њролази кроз баријеру, њрилази Аниџону.)*

Тишина.

АНТОН. Зар ти ниси отишао? Копненим путем.

ВАЛЕРА. Каква је то подлост испала, не би веровао. Испоставља се да шине овде иду укруг. Па сам се вратио.

АНТОН. А ево мене овде. Са бомбом. Стојим већ нека три сата.

ВАЛЕРА. Ситуација је...

КОМАНДАНТ *(у меџафон)*. Прошло је пет минута. Дајемо вам још пет минута. Изнесите своје захтеве! Отпор је бескористан! Предајте се, опкољени сте! Ако се не предате у року од пет минута, кренућемо у напад!

ВАЛЕРА. Знаш шта? Одмори се ти. Пусти мене да станем у твоју одбрану. *(Виче.)* Ево наших захтева! Не убијај! Убијање је

³ Ражњићи од маринораног свињског или јагњећег мяса припремљени на роштиљу. Шашлик је у руску кухињу дошао крајем 19. века из кавкаских земаља. Подсећа на српски ражњић. – *Прим. ѡрев.*

лоше. И с разлогом, и без разлога. Не кради! Не чини прељубе! Поштуј оца својега и матер своју, и љуби ближњега свога као са-мога себе. (*Ставља руку на Антоново раме.*) Имам таоца. Морате одмах да се повинујете нашим захтевима, иначе...

КОМАНДАНТ. Ситуација постаје напета. Терориста је узео таоца. Напад је немогућ, поставите снајпере дуж периметра. (*Говори у метафон.*) Не можемо да испунимо ваше захтеве! Ослободите таоца и предајте се! Пет минута је истекло, дајемо вам још пет минута. Али кад истекну... Друзе терористо, па ти си одрастао човек... Зар је заиста тако тешко испунити елементарни захтев?

Команданту прилази један од специјалаца.

СПЕЦИЈАЛАЦ. Друзе команданте! Бања⁴ ће се ускоро охладити. Кад смо кретали из одмаралишта, заборавили смо да подложимо дрва у бањи...

Дуга пауза.

КОМАНДАНТ. Одобравам напад. Покушајте да спасете животе 80% талаца.

Дим, пуцњава, вриска.

Два специјалца носе Антона. Стављају га на ноге пред команданта.

Командант скида маску. На Антоново запрепашћење иза ње се скрива Морнар.

АНТОН. А како то...

МОРНАР (*весело*). О, ја то у слободно време. Хоби, да тако кажем. А најважнији ми је, наравно, посао. Видите и сами какав је мој посао: помажем људима. Овим обичним мушким рукама...

Антону прилази Жена с микрофоном.

НОВИНАРКА. Кажите нам нешто о томе како се осећате, шта осећа човек који је малочас био у рукама...

КОМАНДАНТ. Касније, касније, грађанко! Зар не видите, човек је уморан, човек је исцрпљен, доживео је дубок емоционални шок... Дакле, запишите ово: када смо сазнали да су терористи узели таоце, ја сам, као предводник борбене операције, одлучио да нема времена за губљење... Да морамо да спасавамо људе.

Новинарка усрдно записује.

Антону прилази Жена са дечијим комбинезоном у рукама. Вуче га за рукав сакоа.

ЖЕНА. Антоне...

Пауза.

⁴ Бања или руска сауна је врста сауне направљена од дрвета. Пећ унутар бање је затворена и у њој се ложе дрва. У самој просторији налази се загрејано камење које се с времена на време прелива водом и тако се ствара пара. – *Прим. прев.*

АНТОН. Да, драга.

ЖЕНА. Антоне, требало би да кренемо кући...

АНТОН. Треба, треба.

ЖЕНА. Успут ћемо да купимо намирнице, може? Док сам ишла овамо бацила сам око на неке производе...

АНТОН. Да, драга.

ЖЕНА. Значи, Антоне, идемо кући?

АНТОН. Идемо, драга.

Одлазе.

Завеса.

Превела с руског

Лана Јекнић